

державотворчі засади надто деформовано, що підкреслює важливість публіцистичної роботи у цій сфері та популяризації достеменних ідей українського націоналізму.

Список використаної літератури

1. Міхновський М. Самостійна Україна. Лондон: Вид. Бібліотека і Музей ім. Т. Шевченка в Лондоні (Секція СУБ), 1967. 32 с. URL: <https://diasporiana.org.ua/wp-content/uploads/books/16536/file.pdf>.
2. Нахлік Є., Нахлік О. Франко і Міхновський: перетини траєкторій. URL: <https://zbruc.eu/node/99151>.
3. Бойко О. Історія України. Посібник. Видання 2-ге, доповнене. Київ: Видавничий центр «Академія», 1999. 662 с. URL: https://radfiz.org.ua/files/k1/icukr/Bojko_O.D._Istoriija_Ukrainy.pdf.
4. Іванишин В. Нація. Державність. Націоналізм. Дрогобич: Вид. «Відродження», 1992. С. 194–195. URL: https://chtyvo.org.ua/authors/Ivanyshyn_Vasyl/Natsiia_Derzhavnist_Natsionalizm/.

*Андрій Канюка,
здобувач першого (бакалаврського) рівня вищої освіти,
спеціальність 014.01 Середня освіта (Українська мова і література),
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка
Науковий керівник – кандидат філологічних наук,
доцент Тетяна Скуратко*

ФЕНОМЕН ЛЕСЯ КУРБАСА В СУЧАСНОМУ МЕДІАПРОСТОРІ

Кожна епоха породжує митців, які стають її обличчям, втілюючи у своїй діяльності найістотніші тенденції її духовного розвитку. Саме таким митцем був Лесь Курбас – яскравий представник відродження української національної культури 20-х – початку 30-х років ХХ століття, талановитий режисер, актор, теоретик театру, організатор театрів, драматург, мислитель, публіцист, перекладач, театральний педагог, глибоко своєрідний театральний філософ, представник розстріляного відродження, засновник модерного театру «Березіль».

Перш за все новаторство Лесь Курбаса простежуємо у співіснуванні в «Молодому театрі» творів абсолютно відмінних культурних епох, що виразилося у співдії різних сценічних стилів, ширше – різних художніх напрямків: символізм, необароко, неоромантизм, імпресіонізм, експресіонізм, футуризм.

Лесь Курбас став режисером-реформатором, адже «Молодий театр» під його вправним керівництвом оголосив війну театральній рутині, штампам, ідейно-художній безхребетності. Лесь Курбас ставив перед собою завдання піднести українське театральне мистецтво на рівень світової культури. У цьому він опирався на традиції давньої української драматургії (стародавній український вертеп), творчість українських класиків-попередників, кращі традиції театру Корифеїв та світової драматургії. Митець прагнув творити і втілювати у життя такі форми театального мистецтва, в яких могла б проявитися творча індивідуальність, неповторність сучасного молодого покоління українського акторства національної культури, спроектованої на європейську, що зможе збудувати свої нові цінності в театральному мистецтві. А режисер, за переконанням Лесь Курбаса, – дзеркало для актора, тому він має розвивати критичне ставлення до себе, допомагати пізнати свої творчі сили, а, отже, постійно працювати над собою, вдосконалюватися, перебувати у творчому пошуку.

Молодотеатрівці стояли на платформі, що вела українське театральне мистецтво до відродження. Зерна режисерських шукань давали щедри сходи у постановках творів українських драматургів (М. Ірчан, М. Куліш, Я. Мамонтов, І. Микитенко, К. Буревій), адже, як писав молодий Фрідріх Шіллер: «Ніяк не можу оминати тут мовчанням того величезного впливу, що його неодмінно справив би гарний постійний театр на дух нації. Національним духом народу я називаю єдність і згоду в його поглядах і схильність за звичаєм до речей, що збуджують в іншому народі інші думки і почуття. Тільки театр здатний вищою мірою сприяти такій згоді, оскільки він пронизує всі царини людського знання, вбирає в себе всі прошарки й класи і володіє найкоротшою дорогою до розуму і серця» [6, с. 315].

Спираючись на великі гуманістичні цінності українського драматичного мистецтва ХІХ ст., молоді митці особливу увагу приділяли людині. Так, наприклад, у драмі «97» М. Куліша підносилось питання про людину як найвищу цінність життя і її взаємин з радянською владою. У першій редакції п'єси порушувалась ідея гуманності влади, що мала б стати на захист людини. Натомість ця влада не захистила незаможників, прирікши їх на смерть. Значить вона антигуманна, приречена на загибель. Так, у постановці Л. Курбасом «Диктатури» І. Микитенка показано людину як соціальний об'єкт комунізації, коли людина стає засобом виконання плану, підпорядковується силі тоталітарного суспільства. Залежність долі людини від державно-партійного апарату змальовано в комедії Микитенка «Соло на флейті». Пристосуванство Григорія Ярчука, центрального образу комедії, постає не як природна риса українця, а як наслідок панування «нової влади». Її антигуманна система відкинула творче, індивідуальне, ініціативне у людині і з усіх почуттів культивувала лише самовідданість. Результатом такої селекції є людина-пристосуванець, людина-флюгер.

Сьогоднішня епоха, як і період 20-х – початку 30-х років ХХ століття, вимагає титанів, таких титанів, яким був у свій час Лесь Курбас. Тому сьогодні так важливо іти до Курбаса, іти за Курбасом, відкривати Курбаса, пізнавати його, поширювати його ідеї, популяризувати його творчість. Аналізуючи феномен Леся Курбаса у сучасному медіапросторі, можемо зазначити, що постать митця яскраво представлена у сучасних ЗМІ. Тішить те, що яскраво популяризує творчий феномен Леся Курбаса сторінка «Меморіальний музей-садиба Леся Курбаса» (Facebook), де представлено діяльність музею-садиби Леся Курбаса у Старому Скалаті. Цікавими та пізнавальними є дописи про творчі взаємини режисера із видатними українськими драматургами початку ХХ ст., аналіз уривків із щоденника Леся Курбаса, цікаві факти із його життєпису тощо. До прикладу назвемо допис 31 березня 2023 р.: «Я вибираю Березіль, / Він ламає все старе, / Пробива новому місце, / Він зчиняє силу шуму, / Він стремить. / Я вибираю Березіль, / Тому що він буря, / Тому що він сміх, / Тому що в ньому сила, / Тому що він переворот, / З якого літо родиться.

Ці слова норвезького письменника Б. Бйорнсона Лесь Курбас обирає епіграфом до видання журналу «Барикади театру». Березіль староукраїнською – назва першого місяця весни. Тож для свого театру, створеного 30 березня 1922 року, Курбас обирає саме цю промовисту назву – «Березіль» – як символ революційного оновлення українського театру... Це не просто театр, це мистецьке об'єднання, яке займалося не тільки постановкою вистав, а й навчанням і вихованням акторів і режисерів, вивченням і розробленням нових методів сценічного виявлення, утворенням системи акторської гри, просвітницькою діяльністю серед населення, реформуванням українського театру загалом, а своїм репертуаром намагалося відповісти на вимоги часу... За 11 років свого існування «Березіль» поставив 45 вистав. Під час свого розквіту він мав шість студій: три в Києві, а також в Умані, Білій Церкві, Одесі. В театрі працювала режисерська

лабораторія, театральний музей, десять фахових комітетів. Масштаб творчості театру і сьогодні вражає. Курбас прагнув створити і створив театральну сім'ю. В «Березолі» звертались один до одного тільки по іменам і на «ти». Актори з нетерпінням чекали появи керівника на репетиції. Аж ось з'являється «пан Лесь», як вони його називали на галицький манер, і вимовляє своє: «Доброї роботи» – звичне березільське привітання... Сам Лесь Курбас у своїй статті «Березіль» за 1923 рік написав: «Березіль» – рух; і коли він ним перестане бути, заперечить свою назву – взагалі перестане існувати. Він – процес. І він не в театрі тільки, навіть не в мистецтві, а в культурі, в житті. Він хоче завтрашнього дня, бо знає, що завтрашній день прекрасний...». Такі дописи є надзвичайно цінними, адже розкривають грані діяльності митця.

Отже, Лесь Курбас надзвичайно стрімко розвивався як митець, щоразу оновлював стилістику своїх вистав, переглядав власні теоретичні постулати, прагнучи крокувати в ногу з часом. Висвітлення творчості Леся Курбаса в сучасному медіапросторі відіграє важливу роль, адже він належить до тих свідомих українців, яких потрібно наслідувати.

Список використаної літератури

1. Курбас Л. Березіль: Із творчої спадщини / Упоряд. і прим. М. Лабінського; передм. Ю. Бобошка. К.: Дніпро, 198. 51 с.
2. Молодий театр: Генеза. Завдання. Шляхи / Упоряд., авт. вступ. ст. М. Лабінський. К.: Мистецтво, 1991. 320 с.
3. Працьовитий В. Українська драматургія 20–30-х років ХХ століття. Жанрова модифікація. Л.: ТзОВ «Ліга-Прес», 2001. 131 с.
4. Працьовитий В. Національний характер в українській драматургії 20-х – початку 30-х років ХХ століття: монографія. Львів. нац. ун-т ім. І. Франка. 2-е вид., доповн. Л., 2004. 300 с.
5. Семенюк Г. Українська драматургія 20-х років. К., 1993. 204 с.
6. Танюк Л. Драма Миколи Куліша. *Куліш М. Твори: У 2 т. К., 1990. Т.1. С. 315–316.*
7. Ткачук М. П. Українська література ХХ століття. Тернопіль: Медобори, 2014. 608 с.

*Тетяна Панченко,
здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти,
спеціальність 061 Журналістика,
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка
Науковий керівник – кандидат філологічних наук,
доцент Олеся Мединська*

НАЦІЄТВОРЧИЙ ДИСКУРС У ПУБЛІЦИСТИЧНИХ ПРАЦЯХ МИКОЛИ КОСТОМАРОВА

Микола Костомаров – знакова постать, яка відіграла вагомую роль у суспільно-політичному та культурному житті України середини ХІХ століття. Його публіцистичні твори перейняті наскрізною ідеєю національної самосвідомості та відродження українського народу. У них автор артикулює проблеми націєтворення, закладає основи сучасного розуміння національної ідеї. М. Костомаров вважає, що основним суб'єктом історії є народ, діяльність якого в процесах державотворення є ключовою. Він зазначає, що народ – це «не механічна сила держави, а істинно жива стихія, зміст, а держава,